

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік	20 кор.
на пів року	10 кор.
на чверть року	5 кор.
на місяць	1-70 кор.

За границею:

на цілий рік	16 рублів або 36 франків
на пів року	8 рублів або 18 франків
Щодняне число по 16 сот.	

РУСЛАН

«Вреш ми очи і душу ми вишеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска» — з Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
о 5¹/₂ год пополудни.

Редакция, администрация і
експедиция «Руслана» під ч. 1.
пл. Домбровського (Хорунщини). Ек-
спедиция місцева в Агенції Со-
коловського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє. —
Реклямації неопечатані вільні
від порта. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по ціні
20 с. від стрічки, а в «Наді-
сланім» 40 с. від стрічки. По-
дьяки і приватні донесеня по
30 с. від стрічки.

Переговори правительства.

(Х) Переговори, які правительство минулого тижня вело з проводирами стороництва і тепер дальше веде, мають після заперення з міродатних кругів лише ту ціль, щоби уможливити полагоду військової предлоги і бюджетової провізорії. Щоби ту ціль осягнути, має утворити ся парламентарна більшість (ми свого часу вказували на те, як неполітичне і шкідне було розбитє парламентарної більшости, довершене презесом Кола Яворским), зложена з польского Кола, консервативної і вірноконституційної шляхти, католицко-німецького і славянського центра, християнських соціялів і деяких поменших клубів, і задлятого мають бути скликані конференції задля осягнення порозуміння, одначе без перерви засідань ради державної, а рівнобіжно з ними. Сим замірам правительства опирають ся так Німці з судетских країв, як також Чехи. Німці не хотять допустити, щоби з німецько-чеського угодового комплексу виділювано деякі лише спірні питання, а домагають ся, щоби пересправи обняли цілу область язикового спору. Чехи знов думають, що наради конференції для порозуміння не є ще достаточним поводом, щоби занехати обструкцію, але що навпаки треба виждати перше вислїду переговорів. Задля сеї ріжниць в поглядах двох найважнійших стороництва правительства приневолене дальше вести з ними пересправи. Загально думають, що сеї пересправи виповнять цілий сей тиждень і було-б се великим успіхом, якби повело ся 24. або 25. падолиста приступити до першого читаня військової предлоги, яка має бути в таким случаю внесена в формі наглого внесеня.

Про погляд на парламентарне положенє серед німецьких людювців подає ось яке справозданє «Deutschnat. Corresp.»: В кругах німецьких людювців не дивили ся на гадку утвореня коаліції поважно вже з самого разу, як та гадка виринула. Справи утвореня коаліційного міністерства не предкладано урядово ані стороництвам, ані предсідателям клубів, а все обмежило ся на поговорах в парламентарних кульоарах. Були се отже лише приватні поговірки, які з німецького боку не находили послуху. А позаяк з приватної сторони роблені заходи задля утвореня коаліції понехано, то можна з сего догадувати ся, що дотичні особистости, які пускали сю гадку в курс, пересвідчили ся про неможливість своїх заходів. Оповіднені міністерські листи можна отже вважати звичайними комбінаціями. На всякий спосіб є се знаменною прикметою напруженого парламентарного положеня, що висунено гадку утвореня коаліційного міністерства, але она зовсім не причинила ся до проясненя положеня. Стороництво німецьких людювців докладає всіх змагань, щоби в радї державній уможливити роботу, отже промостити перехід до першої точки дневного порядку. В кругах німецьких людювців уважали би

се великою похибкою, колиб правительство відрочило державну раду. Навпаки думають там, що Чехи не будуть довго стояти при своїй обструкційній тактиці. Чи доведуть до успіху пересправи, які правительство тепер веде з Чехами, годї предвидіти, всеж таки мусить се рішити ся протягом сего тижня. Стороництва, прихильні праці, мають на всякий спосіб обовязок подбати про розмотанє запутаного парламентарного положеня. Не є се виключене, щоби в найблизших днях зібрала ся спільна конференция стороництва задля обговореня способів в тій цілі. Німецькі людювці не є за відновою конференцій предсідателїв клубів німецької лівіції (Obmännerconferenz), хоч німецькі людювці не усували ся ніколи від спільного обговорюваня важних національних і політичних питань, як се також висловили в мотивах свогочасних виступленя з сеї німецької конференції предсідателїв клубів.

Також півурядова «Montagsrevue» вважає утворенє коаліційного міністерства пустою комбінацією і успокоює ся сею обставиною, що кожного разу, скоро лише скликано раду державну на нову сесию, тривали перепони з який місяць, а відтак уступали, висловлює отже надію, що д-рови Керберови і сим разом поведе ся усунути сеї трудности. До переговорів покликав др. Кербер також д-ра Епінгера з Праги, члена кр. виділу і проводира чеських Німців, щоби з ним обговорити справи чеської мови у внутрішнім урядованю, утвореня виборчих курій в чеськім соїмі і поділу Чех на округи.

Академічний фонд.

Вже підчас складаня жертв на сесию, говорило ся нераз приватно, ба і дало ся сему публично вираз, що ось то на непродуктивну ціль, як удержанє академиків на чужих університетах народ видає тисячі, сей народ, який не раз на найдоскульнійші і найпродуктивнійші справи не в силі стягнути ся і на десяту часть той суми. Але вже така є психологія загалу, що мірять справи не після їх ваги і практичности, але після свого власного одушевленя до неї. І хотяй одиниці нарікали, що нема змислу «викидати тисячів за вікно», то всеж таки і они самі в гурті приступали до складки і других завивали до неї.

Пригадуємо також, як то зараз по пернім курсі, коли по відповіди мін. Гартля стало певним, що сесесия більше понад маніфестацію не осягне жадних успіхів, на дотичних нарадах уся львівська громада представляла єї, щоби вернути назад на львівський університет, бо — шкода марно тратити гроші. Амбіція не дозволила тоді молодіжи повернути, витривала в сесесії до кінця року. Де-хто признавав їй рачицю, де-хто закидував марнотратність...

І знов тепер остало ся кільканацять тисяч того публичного, складкового гроша. І певно, що всі ті, що складали ся, вельми радї з того, щось прецінь остане ся ще якась познака з хвилевого одушевленя суспільности, що з грошей, які «сипнула на пропашче», виїде прецінь якийсь реальний, трівкий пожиток. Сесесия

скінчила ся, то очевидно нема і сесесіоністів, на яких удержанє ішли ті гроші. Та як вже не мають права «користувати ся» тими грошми, так само не мають права і «розпоряджати ся» ними.

Сесесійний фонд був призначений для підмоги академічної молодіжи і ся ціль єго мусить бути задержана і на дальше. Бачили те самі речники молодіжи, бо заявляли дальше:

1) Хотяй сесесіоністи не були зобовязані до сего, виставили реверси, що побрані гроші звернуть, коли будуть на становисках.

2) Молодіж добровільно хоче з сих зворотів оснувати «академічний фонд».

Але основанє академічного фонду они відкладають на пізнійше та роблять зависимим від будь-що-будь не зовсім певних зворотів з довжних скриптів б. сесесіоністів, а що-до існуючої готівки

3) жадають, щоби єї видати сейчас для потерпівших підчас страйків, бо bis dat, qui cito dat; а заравом

4) протестують против ужитя єї на основанє «Академічної помочи», чи то комітетом фонду (з якого делегати молодіж виступили), чи взагалі ініціаторами споза кругів молодіжи.

Отже після нашої думки молодіж має слушність в тій останній точці і то лише в єї другій часті. Бо хотяй оставша готівка з сесесійного фонду повинна і мусить бути ужита на цїлі учачої ся молодіжи висших шкіл, отже послужити до основаня якоїсь «Академічної помочи», то саме основанє і орудованє таким академічним товариством належить безперечно до самої молодіжи. Але старша громада мусїла би переданє фонду в руки молодіжи зробити зависимим від безпечного заперення, що справді сей грїш не розмине ся зі своєю цїлю і не піде на хвилеву, політичну агітацію, але згідно зі своїм призначенєм створить основи до видаційшого підмаганя наших світських академиків підчас університетских студий, а тим самим справу нашого рідного університету присуне ближше до здійсненя.

Справді дивно стає, що молодіж трактує «сесесию» мовби якусь акцію саму про себе, а зовсім позабула на єї цїлі: основаня руско-українського університету! Чи ся ціль вже сповнена, щоби ми перескакували тепер до иншої квестії? Чи руский нарід вже так охолонув зі свого рантовного бажаня створити святино найвисшої науки, що з легким серцем віддасть зібрані на те средства на инші, переминаючи цїлі, в руки горячої і нерозважної молодіжи? Чи розрієт рускої інтелігенції, яка би своїми засобійшими средствами матеріальними і проводом та опікою двигала наш нарід, є так малозначним в теперішній добі? Чи ж руский університет має вже іти в кут перед хліборобскими страйками, як непотрібний балаєт? Пам'ятаймо, що хліборобські страйки є економічною квестією, якій не зарадить ся кільканацятьма, ані навіть кількасотма тисячами, а створенє університету є культурною справою, якій можна дуже пособити через відповіднє ужитє заквєстіонованого фонду. Однак найгірше прислужують ся і одній і другій справі ті, що з економічної і культурної квестії намагають ся зробити «політичну» саламаху.

(Конець буде).

Хліборобський страйк в державній раді.

Промова д-ра Кербера.

Висока палато! Предметовий розслідування подій, які зайшли сего літа у східній Галичині, показує, що з одного боку справа платні за роботу стояла на першому місці, але також і політична агітація виринула відтак дуже помітно. Робітничі відносини в тих сторонах є ще, так сказати, патріархальні. Майже цілу зиму, весну і осінь мало буває роботи, а робучих рук багато; а чезе те більшу частку року буває мала платня за роботу — після записків, які маю під рукою, по 40 сот. аж 1 К. Є се платня безперечно мала і дасть ся взагалі лише тим пояснити, що з одної сторони також і живність є дешева — літра молока коштує 8 сот., а метр сотнар бульб 2 К — а з другої сторони і вимагає менше від робітника і він менше робить, ніж звичайно буває в інших краях. Таким чином всю надію покладає робітник на живна, коли більше є зарібків так на гроші як і в збіжжю, бо дуже часто буває, що робітник дістає 10-тий, 11-тий або 12-тий сніп з вижатого і звязаного ним збіжжя. В готівці обертає ся тоді платня між 1 а 4 К; заробок в збіжжю виходить звичайно корисніший. Робітники зголошують ся часто на довго перед живнами, пераз вже в зимі, хоч при тим не буває властивої умови; опісля они приходять на роботу або й ні, а господар не може їх присилувати до роботи та й не потребує того, бо робітників все буває подостатком.

Що робітники старають ся узнести більшу платню, против того не можна нічого мати, поки они се роблять законним способом. І справді сегорічний страйк в багатьох случаях довів до підвищення платні, і тим головна річ порішила ся, та, надіяти ся, на довгий час остане порішена. Бажати би сего треба тим більше, що в противнім разі дідичі против дотеперішнього звичаю могли би більше ніж досі справляти собі господарських машин; через те зменшилась би робота ручна, а се ледво чи було би корисне при відносинах, які панують у східній Галичині, де промисел розвинений ще дуже мало, а вигляди на зарібки за границею в останніх часах також дуже зменшили ся. Вжеж бо й сям разом спроваджено 178 живнярок і 5400 сторонних робітників, через що місцеве населення страшило зарібку на якого пів мільона злр.

Як сказано, спір межі робітником а господарем о платню за роботу — се річ зовсім окрема, а задача властей в таким разі є: лагодити обі сторони і старатись довести їх до згоди, щоби ні одна ні друга не мала кривди. Однак є цілком певно, що до страйків у східній Галичині вмішалась також політична агітація і як-раз она надала рухови той острій характер. Не тільки що часописи сторонництва завертали его в національний і радикальний бік, але появили ся також окремі брошури, розширювані студентами і старшими і пераз цілком молодими. Позіслано по краю багато людей, що розносили найчудачніші вісти, а при невеличкій просьвіті тих верств народу, о котрі розходило ся, вісти ті не оставали без наслідків.

До змісту тих брошур я поверну ще; тепер лише зазначую, що річи, які там писано, находили у східній Галичині віру, хоч було ясне мов на долони, що се все не заслугоє на віру. Раз розрушена агітація взяла ся до способу, без котрого рідко коли обійде ся при насильних страйках, що охочив до праці здержувано від роботи; а з того часто приходило до бучі. Але окрім того рух уложив ся місцями так, що властиво виходив бойкот замість страйку, а за тим ішло дальше розярєне. У вістях про ті бучі — кажу се отверто — багато прибільшувано: одні бачили за багато небезпеченства, другі — провідники робітників — за багато насильств.

Цивільні органи безпеченства заховували ся здержано, та се виходило їм на добре; військова інтервенція мусіла наступити у відповідній, поважнійшій формі, але зовсім се не мало таких наслідків, як пераз розказувано. Річ певна — стверджую се не ддятого, що так мусить бути, а ддятого, бо оно цілком згідно з правдою, що поведєне і розвага командантів військових асистенцій заслугоє на повне і необмежене при-

знанє, та що всі закиди, роблені військовим, є неоправдані, а іменно, що нікого не убито на смерть. Ранених було дуже мало і они вигодили ся. Ув'язнених було зразу 440; тепер, відчисливши засуджених, є їх 27; з них 15 остає вже під обжалованєм. Є се у всякім разі число велике. Карних випадків є в тоді 350, при тим замічаю, що міністерство судівництва від самого початку має бачне око на їх перебіг і що-йно недавно припоручило приспішити, як лише можна, поступованє та розслідувати підставу в'язєня. В деяких случаях допустили ся люди справді нападів на органи властей; бути може — я признаю отверто — що й ті органи в поодиноких случаях допустили ся похибок, але похибки ті з певністю не уйдуть кари.

По сих загальних річевих і, як гадаю, також безсторонних замітках, переходжу до виводів обох бесідників, які промовляли на посліднім засіданю, і хочу їм відповісти тим, що виказали урядові доходження, а то передовеім що-до перебігу подій. Страйк обняв 386 громад у 18-ти політичних повітах; при тим стверджено, що в 120 і одній громаді лучили ся грубі насильства, против котрих власти мусіли виступити. Крім того було й багато інших громад, де страйкарі уживали примусу. З великого числа знаних мені випадків наведу лише кілька: Часто ходили цілі громади страйкуючих до сусідних сіл, не обнятих еще страйком, і грізьбами та насильствами змушували там робітників застановляти роботу. Таким способом викликали страйк пр. в деяких громадах повітів підгаєцького, товмацького і городенського; таким способом повстав також страйк в чортківському повіті. Богато случайів було таких, що страйкуючі робітники насильно зганяли з роботи нестрайкуючих або перешкаджали їм в роботі. Часто не допускано до роботи сторонних робітників, а особливо в каменецькому повіті страйкуючі громади уладили собі в тій цілі окремі варті по дорогах і полях. У Скниліві, золочівського повіта, ще по страйку лучали ся небезпечні вибрики місцевих людей против робітників з сусідних громад, ніби то за кару, що не прилучили ся до страйку. Часть страйкарів робила шкоди і пакости тим, що не страйкували. Так в чортківському повіті в Заболотівці і в Салівці вибивано шибі у вікнах. В Шершенівцях в борщівському повіті знищено вночі лісному сторожеви усі конопілі на поли за те, що він один, мимо грізьби страйкарів, остав на службі у дворі. В Заболотівці і в Шманьківцях знищено снопи на панських полях. Грізьбами, а часто також насильно, приневолювано панську челядь зараз покидати службу. В Желехові великім не хотіли навіть допустити, щоби погодовано панську худобу.

Один з бесідників назвав байкою те, що в польських дневниках писано про облогу дворів страйкарями. Отже були також і такі случаи в повітах каменецьким і золочівским. В Куткорі, повіта золочівського, люди з колами довгий час стояли довкола двора. Коли пізнійше кількох арештованих з иншої громади приведено до куткорівського двора, то селяни знов обступили двір і серед грізьб домагали ся, щоби арештованих пущено на волю. Аж коли прийшла військова асистенція, тоді люди відступили. Так само фільварок Стація Бартків був два дні і дві ночі в облозі; в тим самим часі силою завернено сторонних робітників, що приїхали на возах. В Деревлянах, каменецького повіта, провідники страйку грозили тим, що хотіли йти на роботу, що спровадять на них військо. В Антоневі д. 16. липня ходило 15—20 людей пізнім вечером юрбою від хати до хати і грозили смертю тим, хто на другий день пішов би на роботу. В Мухавці, чортківського повіта і в Деревлянах бувало, що страйкові комітети грозили грошевыми карами від 4 до 10 К тим, що ходили на роботу. В Чорткові ставали товпи страйкарів з криком перед судом і староством, щоби грізьбами вимусити випущєне арештованих на волю. У Васильківцях і Колинцях хотіли страйкарі нищити вижатє збіжжє і на панських ланах і на полях тих селян, що не страйкували. В Мишківцях напали на військо, що проводило сторонних робітників. В Постолівці страйкарі покалічили кількох робітників камінем.

П. Романчук сказав, що декотрі старости видали оповіщення чи обіжники, суперечні з по-

становами коаліційного закону. В тих письмах мали они домаганє висшої платні або корисніших умовин роботи називати каригідним вчинком; мали указувати на розширювані поголоски та виводити, що брошури про страйк пишуть неправду і то особливо що-до істнованя коаліційного закону. Отже річ не має ся так; в тих письмах звертало ся лише увагу на те, що закон не позволяє деяких способів, якими лякає ся людей, щоби їх склонити до страйку. Політичні власти мусіли дальше для удержаня публичного спокою і ладу виступити против розширюваних небезпечних поголосок, як особливо против той, мов би то цїсар наказав уладжувати страйки, чи то дальше при них тревати. Такі поголоски розпускано в повітах гусятинським, заліщицьким, чортківським, товмацьким, каменецьким і п.; а підтримувала їх еще брошура, в котрій подано докладно коаліційний закон, а зараз потім подано велїякі жаданя страйкарів, як пр., що робітник має діставати шестий сніп і т. и., так що легковірні люди той додаток могли уважати або й уважали за нероздільну часть закону. Було багато громад, де через ті поголоски люди вірили, що «пани» більше як 30 літ укривали закон, в котрім нібито є затвержені жаданя страйкарів. В декотрих громадах, як в Пітричах, в Манавці, домагав ся народ від громадських урядів, щоби видали укриваний досі «страйковий закон» і щоби дали на нїм свій адрес і печатку. В Пітричах грожено навіть вітовти смертю за укриванє того закону і затягнуто его до церкви, де він мусів аж присягати, що такого закону справді нема. В Угрюні і в Мухавці навіть самі громадські уряди розкидали туу брошуру з зазивом до страйку і оповіщали її мов закон. Против такого баламучєня народу мусіли власти, розуміє ся, з обовязку свого виступити.

(Конець буде).

З державної ради.

Вчера покінчено дискусію над наглим внесенєм в справі соймових виборів в дільниці Відня Favoriten. По генеральних бесідниках Шумаєрі і Патаю промовляли ще внескодавці пп. Гесман і Пернерсторфер, підчас чого приходило до живої сварки межі соціялістами а антисемітами. При голосованю відкинєно наглість так внесеня п. Гесмана, щоби правительство запобігло тероризи соціялістів при будучих виборах, як і внесеня п. Пернерсторфера, щоби заряджено слідство що-до збувних ся виборів. Відтак ухвалєно meritum внесеня пос. Гесмана а додаткові внесеня пос. Пернерсторфера відкинєно. На сїм покінчено наряди; слідуюче засіданє о год 11. рано.

НОВИНИ.

— Калєндар. В четвер: руско-кат. Брона; рим.-кат. Фелїкса. — В п'ятницю: руско-кат. Арх. Михайла; рим.-кат. Введенє П. Д.

— Штубакєрия «Діленька». Як понимають завданє праси і публичну дискусію штубакєя з «Діла», доказом сего послідна їх напасть на «Руслана». Не досить, що як той пізний Іван, «Діло» в жадній бїжучій квестії, дотикаючий руский загал, не забере голосу, але ще іритує его, як хто другий порушить таку справу. Зараз закидує, що робить ся се «для браку редакційного матеріялу(!)», або з жаджи сензаци! Пригадаємо лише, як як підчас сецєсії треба було «Діло» аж тягнути за язик, як підчас страйків оно не могло зорєнтувати ся, а вже прямо обурююче було его заслонованє ся параваном Народного Комітету і уертє мовчанє в справі стрийської «зделки» при теперішнім доповняючим виборі. Так само і в справі «сецєсійного фонду» «Діло» «застерегло собі голос на пізнійше(!)» і може також почислять нам на рахунок сензаци, що ми посьміли обговорювати сю справу, не чекаючи на его зреопаг лїнивєтва чи нерішучости. Отже закидаючи нам, немов би ми «в супереч очевидній правді доказували, що страйки не принесли жадних користий селянству», повторєє хїба редакція «Діла» безкритично перекручені «телячі захвати» польської праси, бо в змісті наших обох статей в справі минулого хліборобського страйку чогось подібного зовсім нема. Противно, інтенцією наших статей було ободрити суспільність, вїзвати єї, щоби зрїло застановила ся, що і як належить робити дальше. Колиж «Діло» обурює ся дальше, що ми осьмілили ся «писати» на

увагу с'ях кругів, що приписавши собі почин хліборобських страйків, передчасно заложили руки, ситні свого розголосу і... проблематичних успіхів», то нас лише дивує се, що в імені цих кругів виступає «Діло», бож загальною звісно, що се соціалісти і недобитки радикалів були сими чваньками, які великі розміри страйку старали ся витолкувати... своєю заслугою. Коли наш спокійний завзяв до реальної праці називає редакція «Діла» напастно, то зраджує дразливість, більшу від соціалістичної «Волі» ти радикального «Гром. Голосу». Се дуже симптоматичне!

— **Напасть «Діла»** на пос. Барвіньського повторяє ся вже кілька разів, хотій не отверто та ясно, але всеж таки з поганим наміром зменшити его повагу та добре ім'я через підсунуте підозріння, немов то він нарочно підчас страйкової дебати в державній раді виїхав над береги тирренського моря та між запоморочучи випари багнесті Кампанії (стилістичний полет, гідний ліпшої справи — Ред.) Отже хочби не бавити ся в жмурка, мусимо піднести те, що і «Діло» повинно би знати, колиб вже зовсім не було «запоморочене» соціал-радикалізмом. Мандрівка до Риму була багато скорше назначена, як страйкова дебата, а пос. Барвіньському належить ся радше дяка, що мимо своїх численних занять і обов'язків та і слабкого здоров'я не жалів коштів і труду прилучити ся до мандрівки тим більше, що она і так задля малої участі нашої світської інтелігенції виглядала радше на кацанську маніфестацію, чим на покін Св. Отцю руско-українського народа. Вкінці хіба додамо виключно на адресу «Діла», що з конечности фізичного права пос. Барвіньський не міг бути рівночасно в двох місцях.

— **Нин як в день імяни бл. п. цїсаревї Елисавети** відправлено в церквах і костелах у Львові торжественні богослуження за упокій душі покійної цїсаревї. Шкільна молодіж була звільнена від науки.

— **Вибори** посла до державної ради з округу Стрий-Дрогобич-Жидачів — як можна було предвидіти — випали на користь Поляків. Значне число виборців-народовців усеушло ся від голосованя, маючи до вибору між двома ворогами руско-українського народу: кацаном і Поляк м. Послом вибрано гр. Генриха Старженського 342 голосами проти о. Давидяка, який одержав 337 голосів. Вислід голосованя так представляє ся:

В Стрию: одержав гр. Старженський 127 гол., а о. Давидяк 108.

В Дрогобичі: гр. Старженський 149 гол., а о. Давидяк 114, а 2 голоси розстрілені.

В Жидачеві: гр. Старженський 66 гол., о. Давидяк 115.

Послїдні вечерницї з танцями у Львові сїх мясниць відбудуть ся в суботу дня 22. надолїста 1902 р. в комнатах «Рускої Бесїди», Ринок ч. 10. заходом тов-а «Сокіл». Комітет приготує ріжнорізноцвітний котилїон і докладає всяких старань, щоби забава випала як найбільше. Стрій вечерковий. Вступ 1-50 К. Початок о 9. год. вечером. — *Комітет.*

— **Сец сїя з віденської ветеринарії.** Ветеринарія у Відні є призначена властиво для виображуваня військових ветеринарів і удержує єї міністерство війни. Крім військових слухачів є також і цивільні, але коли від сїх послїдних жадають свїдоцтва зрілости з гімназїї, то військові слухачі ветеринарії не потребують мати таких студій. Се було предметом нарад 62 цивільних слухачів віденської ветеринарії. Заряд ветеринарії не лише не дозволяв відбутися наради в будинку, але в ухвалених резолюціях добачав напасть на військовість і не приняв їх до відомости. Обиджені тим слухачі внесли збірне поданє до ректора львівської Академії ветеринарії о приняте їх всїх еще в сїм шкільнім півроці на виклади. В сїх днях має ректорат дати відповідь на письмо студентів. Польска праса в вдоволенем затїяє руки на згадку, що львівска ветеринарія, яка доси мала звичайно около десять слухачів, стане відразу на найвищім щаблі свого розвитку. Цікаво би знати, по якому будуть викладати такіє сїлі Німців, що не розуміють ані слова по польски.

— **Публична галя аукційна.** Так має називати ся нова торговиця, яка повстане недовго у Львові. Будуть в нїї відбувати ся в присутности правительственного комісаря ліцитації на річи зголошені добровільно. Річи будуть упорядковані на відділи, так що в особні дни буде ліцитація на твори штуки, дорожчїности, домової обетанови і т. д. Подібні торговиці знані за границею і стали ся там необхідними. Публика має в них велику вигоду. В славнім готелю Друє в Парижі відбувають ся мільїони трансакції. В Австрїї находить ся доси лише публична сая ліцитаційна у Відні і є институцією правительственною. У Львові публична галя аукційна буде практична і пожиточна.

— **Австрійска виправа наукова до Ізаврїї.** В лїтї сего року вибрало ся кількох учених до Малої Азїї на наукові дослїди, в країні старинної Ізаврїї. В виправі брали участь проф. др. Свобода з Праги, кустош бібліотеки Патш з Серая і архітект Фр. Кноль. Осередком дослїдів було

місто Конїя, давне Іконїюм. Ученим повело ся відкопати багато звалищ давних міст, будинків і сьвятинь і зробити з них фотографічні знімки. Велику вартість має також найдена мармор на статуетка богинї Атени. Взагалі виправа сповнила свою задачу.

— **Смерть** хотів собі заповідати Ян Цаудерер, 24-літній студент П. р. прав, замешкалий при ул. Унії Любелської ч. 11. у Львові. Цаудерер стрїлив до себе з револьвера, але ранив ся лише тяжко в шию, і жне. Ратункова стация удїлила ему першої помочи і відвезла до шпиталю.

— **Подорожник** Гарри де Вінг, котрий відбув сухопутню подорож з Нового Йорку до Парижа, через Канаду, Аляску, шайку Берінга, Камчатку і Сибір, повернув оноді до Нового Йорку. Подорожував він в тїй ціли через згадані пустарі, аби дослїдити, чи не дасть ся получити сибірські велїзницї з канадійскими, наслїдком чого могли би люде їздити сухопутно з Америки до Європи.

— **Справа купна пачамского каналу** — як доносять американські часописи — іде скоро вперед. Генеральний прокуратор Сп. Держав, Накс, їздив в тїй справі до Франції і предложив сими днями президентови Рузвельтові точне справозданє зі своєї мислї. В справозданю сказано, що француске товариство будови каналу має правосильну концесію і повне право відступити своє підприємство, кому лише забаже. Внесенє адміністратора товариства на продаж каналу і всяких прав до него Сп. Державам за 40 мільїонів доларів, потвердив француский апеляційний трибунал. Звідси нема вже найменших перепон против доведєня дїла до кінця. Все залежить тепер від президента Рузвельта, котрий одержав від конгресу повновласть і рішачий голос в тїй справі. Наколи він скаже, що все гаразд, так і торг буде скінчений. Правительство виплатить францускій компанії 40 мільїонів і канал перейде на власність Спол. Держав. А супротив справозданя Накса, ся точка майже полагоджена. Ходить вже лише о переговори з колюмбійским правительством, та ту іде гладко. Недужа Колюмбія пристане на все, чого зажадають могучі Спол. Держави, почім приступлять до будови.

— **Осторога перед еміграцією.** Міністерство внутрішних справ оголосило обїзник, яким остерігає перед еміграцією до Чїле в полудневїй Америці. Сю осторогу видано по засягненю інформації в міністерстві заграничних справ, бо показало ся, що поселенці в Чїле не мали би найменших виглядів на powodженє.

— **Еміграція до Америки.** Еміграційний комісар п. Сарджент в Новім Йорку оголосив річний звіт про сегорічну еміграцію. Зї звіту показуєсь, що минулого року прийшло до Спол. Держав 548.743 емігрантів; з того 466.369 мужеского, а 182.374 женського пола. Найбільше було з Італїї, бо аж 178.375; опісля з Австрїї 171.898, з Росїї 107.347 емігрантів. Прочі припадають на інші краї і народи.

— **Дар італійского короля.** Віктор Імануїл III. переслав незвичайний дар анатомічному інституту в Пізі. Король має в околици того міста свої добра і позволив названому інституту вибрати собі що найлучших 13 волів для цілий науково дослїдних. Розходить ся іменно о рішенє поставленого Робертом Кохом питання, про котре до тепер ще спорять, чи туберкульоза зьврат дасть ся перенести на людий, а єї дослїди має ся робити на волах.

— **На віденську клініку для божевільних** привезено недавно якогось немолодого приватного урядника П. Ф., котрий зїйшов з розуму. Хороба его була того рода, що вже не було для него виходу. Від часу до часу діставав нещасливий страшних нападів, по котрих приходило таке ослабленє, що він не міг вже рушити ся. Недужого уміщено длятого на такіє постелі, що виглядає як велика зелїзна клітка. Оноді дістає нещасливий знову напад: почав страшно кричати і вити, вхопив за зелїзнї штаби своєї постелї і став ними трясти та бив ногами і руками так страшно довкола себе, що аж показала ся потреба его звязати, щоби собі чогось не заповідяв. Але то не легка була робота. Зї страшенною силою нещасливий відкинув від себе раз і другий дозорців, котрим аж по великих трудах удало ся божевільного звязати. Нараз чуєть лікарї і дозорці, як звязаний заскреготав страшно зубами, а з уст его полила кровава піна; ба, не лиш піна але і кусні тіла зачинають випливати з уст. А то божевільний гризе свій власний язик і кусні з него то випльовує, то поликає і ще говорить: О, який смачний! Тота навіть на психіатричний клініці віденській небувала сцена зьвєла в одній хвилї всїх лікарів до божевільного і они старають ся не дати ему себе самого калїчити; хотять дати ему ліку на спанє. Та дарма. Недужий як дика звірина кїдає ся і хоче зубами аловити за руку, котра зближає ся до него. Лікарї хотять всїлякими інструментами не допустити до того, щоби він відгризав собі язик, але не можуть того ніяк зробити. Нараз знов заскреготали зуби, з уст божевільного полила ся кров і він виплов знову

кусень язика. За кілька хвиль лишив ся з язика лиш той конєць, котрого божевільний не міг засягнути зубами. Тодї почав відгризати собі губи. Сцена була так страшна, що навіть лікарї, котрі привикли до таких річий, не могли на то дивити ся. Наконєць прийшло на недужого ослабленє, вже послїдне: божевільний полежав ще кілька годин мов неживий і остаточно помер.

— **Перша і остатна ніч.** З Будапешту доносять: В громаді Кальна-Розтока, угорского комітату, відбувало ся недавно тому весїле господарского сина Франца Коца, що перед кількома недїлями вернув з війска, з богацькою дівчиною Елисаветою Грушка. На весїлю, як звичайно, а тим більше у богачів на Угорщинї, гості і молоді частували ся вином до пізна, аж по півночі полягали всї спати, а молоді, як то буває у тамошних селян, пішли на випку в сїно. О 6. год. рано стали бити дзвони на тривогу, а коли люди повбїгали з хат, побачили, що Коцова хата стоїть ціла в огні. Всї, щї спали в горючїй хатї, повтїкали, а на молодих забули. Та й впрочім годї вже було їх ратувати. Коли огонь пригашено, знайдено молодих спалених на вуголь. Підозрінє впало на давню лїбку молодого Франца, що то она підпалила хату, але она змогла поставити доказ своєї невинности і єї пущено на волю. Дальше слідство показало, що хата займила ся від розпаленої печи.

— **Ц. к. Дирекція залїзнич. державних у Львові** оповіщує:

„Газета Львівска“ з дня 15. с. м. оповіщує розписанє ліцитаційної продажі старих матеріялів узисканих в окрузї ц. к. Дирекції залїзниць державних у Львові. Оферти належить вносити найдалше до 12. години в полуднє дня 29. надолїста с. р. до висше згаданой ц. к. Дирекції залїзниць державних. Услївї продажі подаї суть в „Газетї Львівській“, а можна їх одержати також в бюрі для справ варетатових в підписаній ц. к. Дирекції.

— **Родимці! Памятайте на фонд будови приватних шкіл!**

Наука, штука, література.

— **Туберкульоза у людей і зьвірять.** Написав Михайло Огич, ц. к. повітовий лікар ветеринарії в Печешїні. Коломия 1902. З печатнї А. І. Мизевича. Стор. 63, 16^о. Цїна 40 сот. — Автор, фахово а популярно і всесторонно представив в сїй книжочцї симптоми, перехід і ліченє найбільше розширеної тепер недуги. Годять ся всїм познакомити з сею брошуркою, тим більше, що єї ціна невеличка. Набути єї можна в Редакції «Бібліотеки для рускої молодежи» в Коломиї.

— **Сильвестер Ленкий: Театер а народ.** Розвідка. — Отсею брошуркою невеличкою, бо всего має 5 сторін друку, розпочала якась незнана фірма «Богдан Левченко і Сїлка» видавництво «Народної Бібліотеки». Хоч як велика у нас потреба популярних видавництв для народа і всяку ініціативу в тїм напрямї повинні ми піддержувати, то сям разом можемо вневити видавцї «Народної Бібліотеки», що «шкода часу і заходу». Цїна брошурки «6 сот.» не відповідає єї дійсній вартости.

— **Календар Місіонаря на 1903. рік** вже вийшов і коштує лише 60 сот., разом з почтовою оплатою. Зміст добірний і багатий. Ілюстрації гарно виконані. Ширшу оцінку календаря подамо пізнійше.

Редакція календаря (в Жовкві) оголошує, що за надїсланєм 85 сот. вислалє два календарі: з р. 1902. і 1903.

Телеграми.

Відень, 19. надолїста. В півурядовїй формї доносять з Будапешту, що президент кабінету Сель рішений розвязати угорский сойм і розписати нові вибори, если праця в палаї не буде поступати скорше як доси. П. Сель є сеї гадки, що коли остатні вибори без патиску правительства принесли більшість ему прихильну, то при нових виборах виборці самі усеунуть тих кандидатів, що доси в соймї перепиняють всяку працю.

Бїлгород, 19. надолїста. На вчерашнім засїданю скупчини відчитано політичну програму нового правительства, а опісля прийнято єї 57 голосами проти 44. В наслїдок сего новий кабінет подав ся до дїмїсії, бо мимо 9 голосів більшости в скупчинї, уважає ся більшість непевною. Король не приняв дїмїсії кабінету.

Рим, 19. надолїста. На найблизшїм конєсторї мають іменувати кардиналами солонородского архієпископа і віденского пунція.

